

NORGES HØYESTERETT

Den 22. desember 2023 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Bergsjø, Bergh og Høgetveit Berg i

HR-2023-2454-U, (sak nr. 23-176448SIV-HRET), sivil sak, anke over beslutning:

A

mot

B

C

(advokat Simon Ulleland
v/advokatfullmektig Mads Sundbye
Ellingseter)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder lagmannsrettens avgjørelse om ikke å gi samtykke til ankebehandling etter tvisteloven § 29-13 første ledd. Spørsmålet er om lagmannsrettens saksbehandling i tilstrekkelig grad ivaretok retten til kontradiksjon.
- (2) B og C har satt opp en levegg på sin eiendom. A – som er eier av naboeiendommen – reiste i desember 2022 søksmål med krav om fjerning av leveggen. A begrunnet kravet med at leveggen fratar henne utsikt mot sjøen, og at den var satt opp i strid med planverk, tinglyst servitutt og naboloven.
- (3) Ringerike, Asker og Bærum tingrett avsa 8. juni 2023 dom med slik domsslutning:
 - «1. B og C frifinnes.
 2. A dømmes til innen to uker fra dommens forkynnelse å erstatte B og Cs sakskostnader med 50 000 kroner.»
- (4) Saken ble behandlet etter tvistelovens regler om småkravprosess. I forbindelse med utmålingen av sakskostnadene uttaler tingretten i dommen at partene er enige om at tvistesummen er 200 000 kroner.
- (5) A engasjerte ny advokat og anket dommen til lagmannsretten. Anken gjaldt rettsanvendelsen og bevisbedømmelsen. I anken, som ble inngitt 23. august 2023, skriver den nye advokaten:

«For tingretten var partene enige om at tvistegjenstandens verdi var kr. 200.000. Det er foreløpig uklart for undertegnede om dette er den reelle verdien av den ankende parts tap av utsikt. Jeg overtok prosessoppdraget på søndag, og har ikke hatt anledning til å avklare dette. Det tas derfor forbehold om å endre syn på tvistesummens verdi.

Utsikten til sjøen er blant de viktigste egenskapene med As eiendom, og leveggen hindrer denne utsikten både når hun oppholder seg i stuen, spisestuen og i hagen. I tillegg til den reduserte bokvaliteten for A medfører den høye leveggen også en redusert eiendomsverdi for henne. A vil forsøke å få en vurdering av dette verdifallet av en lokal eiendomsmegler med det første.»

- (6) I tilsvaret anførte B og C at retten var bundet av partenes opprinnelige enighet om at tvistesummen var under 250 000 kroner.
- (7) Tingretten oversendte saken ved brev til lagmannsretten 13. september 2023. Det er opplyst at kopi er sendt i Aktørportalen. I oversendelsesbrevet skriver tingretten at saken gjelder «Nabotvist», og at «Ankesum [er] over kr 250.000».
- (8) Borgarting lagmannsrett besluttet 6. oktober 2023 ikke å gi samtykke til ankebehandling etter tvisteloven § 29-13 første ledd. For spørsmålet om ankegjenstandens verdi uttaler lagmannsretten:

«Lagmannsretten bemerker innledningsvis at saken for tingretten ble behandlet etter reglene om småkravprosess i tvisteloven kapittel 10. Det var da enighet mellom partene at tvistesummens verdi var 200 000 kroner. Det er i anken tatt forbehold om å endre syn på tvistesummens verdi. I anketilsvaret har ankemotparten fastholdt at tvistesummens verdi er 200 000 kroner. Ankende part har etter dette ikke fremmet nye anførsler eller fremlagt nye opplysninger som underbygger at ankegjenstandens verdi er 250 000 kroner eller høyere, jf. tvl. § 29-13 første ledd. Lagmannsretten legger etter dette til grunn partenes enighet om at tvistesummens verdi er 200 000 kroner. Anken kan etter dette ikke fremmes uten etter samtykke fra lagmannsretten.»

- (9) A har anket beslutningen til Høyesterett. Anken gjelder lagmannsrettens saksbehandling. I korte trekk anføres det at beslutningen er truffet på feil grunnlag fordi all dokumentasjon ikke forelå. I ankeerklæringen til lagmannsretten ble det opplyst at ankende part ville forsøke å få en vurdering av verdifallet. Kontakt med takstfirma ble etablert 21. september, og arbeidet med rapporten var i gang. Det var meget viktig at lagmannsretten tok hensyn til denne informasjonen i ankeerklæringen slik at rapporten kunne foreligge før retten fattet sin beslutning. Saken er av stor betydning for den ankende part. Leveggen forringer bokvaliteten og reduserer en eventuell salgsverdi. Ankende part har lagt ned slik påstand:

- «1. Lagmannsrettens beslutning oppheves.
2. C og B dømmes til å betale sakens kostnader for lagmannsretten og Høyesterett.»

- (10) B og C har inngitt tilsvær. Det er i korte trekk anført at det ikke foreligger feil ved lagmannsrettens saksbehandling. Partene skal selv sørge for at en sak blir riktig og fullstendig opplyst. A har hverken opplyst at takst er under utarbeidelse eller bedt om at beslutningen avventes til takst forelå. Lagmannsretten måtte forholde seg til dokumentasjon og bevis som forelå på avgjørelsestidspunktet. Retten er uansett bundet av partenes enighet om

tvistesummen for tingretten. Det foreligger heller ikke annet grunnlag for å sette til side verdifastsettingen. Ankemotpartene har lagt ned denne påstanden:

- «1. Anken forkastes.
- 2. C og B tilkjennes sakens kostnader.»

- (11) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at anken gjelder lagmannsrettens avgjørelse om ikke å gi samtykke til ankebehandling etter tvisteloven § 29-13 første ledd. Ankeutvalgets kompetanse er da begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling, jf. § 29-13 femte ledd fjerde punktum.
- (12) I anken til lagmannsretten 23. august 2023 opplyste As nye advokat at han nettopp hadde overtatt saken, samtidig som han tok forbehold om å endre syn på tvistesummens verdi. Han fremhevet at både bokvalitet og eiendomsverdi var redusert, og han varslet at A «ville forsøke å få en vurdering av dette verdifallet av en lokal eiendomsmegler med det første».
- (13) Lagmannsretten nektet samtykke til ankebehandling ved beslutning 6. oktober 2023 uten å avvente den varslede dokumentasjonen, og uten å sette frist. Spørsmålet er om dette er en kontradiksjonsfeil som må føre til opphevelse.
- (14) En lignende problemstilling ble vurdert i avgjørelsen inntatt i Rt-2011-1235, som gjaldt stadfestelse av utleggsforretning. En advokat ba 30. mai 2011 om å få komme med et supplerende prosesskriv. Lagmannsretten besvarte ikke henvendelsen, men avsa 23. juni samme år kjennelse uten å ha gjort seg kjent med et prosesskriv som advokaten sendte dagen før. I avsnitt 18 uttaler ankeutvalget:

«Ankeutvalget er kommet til at dette var i strid med kravet til kontradiksjon. Slik saken sto, burde lagmannsretten ha gitt advokat Kjærevik en frist til å inngi det varslede prosesskrivet. Utvalget viser til at saken gjaldt til dels kompliserte juridiske spørsmål, og at det kortfattede anketilsvaret fra A ikke var tilstrekkelig til at lagmannsretten hadde et forsvarlig avgjørelsesgrunnlag, jf. tvisteloven § 29-14 annet ledd.»
- (15) Avgjørelsen gjaldt ikke spørsmålet om samtykke til ankebehandling etter tvisteloven § 29-13 første ledd. Ettersom bestemmelsen gir lagmannsretten hjemmel til å avslutte videre ankebehandling, og dette normalt kan skje uten begrunnelse, er det ikke grunn til å stille lempeligere krav til lagmannsrettens aktivitetsplikt for denne sakstypen.
- (16) Utvalget bemerker at lagmannsretten ved silingen av eget tiltak skal ta stilling til ankegjensstandens verdi, jf. tvisteloven § 17-1 jf. 29-13 første ledd. Ved anke er det tidspunktet for uttak av ankeerklæring som utgjør verdsettelsestidspunktet, og verdien utgjør forskjellen mellom resultatet i underinstansen og den ankende parts krav når anken erklæres, jf. § 17-2 første ledd tredje punktum. I anken skal den ankende part – i tilfeller der påstanden ikke går ut på å betale et pengekrav – til hjelp for retten verdsette tvistegjenstanden i penger, jf. § 17-2 andre ledd. Retten er ikke bundet av angivelsen av verdi og kan beslutte å innhente bevis for verdien, jf. § 17-2 tredje og fjerde ledd. Lagmannsretten var i saken her altså ikke bundet av partenes anslag over verdien, men hadde plikt til å vurdere den av eget tiltak. Det måtte fremstå som ganske klart at ankende part så for seg å komme med flere opplysninger. Det hadde da vært naturlig at retten satte en frist for å følge opp dette, slik at den ankende part fikk vite hvordan hun burde forholde seg. Formuleringen om at A «med det første» ville

forsøke å innhente en verdivurdering, ga et tydelig signal om at det faktisk var satt i gang et arbeid med å innhente en slik vurdering. Det var ikke gått så lang tid at lagmannsretten kunne bygge på at dette ikke ville bli fulgt opp.

- (17) Utvalget legger til at det er begrensede muligheter for å anke en avgjørelse etter tvisteloven § 29-13 første ledd til Høyesterett. Lagmannsrettens avgjørelse vil dermed i praksis medføre at tingrettens dom blir rettskraftig, og det er da spesielt viktig at retten forsikrer seg om at saksforberedelsen er sluttført før avgjørelse treffes. På denne bakgrunn er ankeutvalget kommet til at lagmannsrettens avgjørelse er i strid med kravet til kontradiksjon.
- (18) Etter tvisteloven § 29-21 første ledd skal feil i saksbehandlingen tillegges virkning hvis det er «nærliggende at feilen kan ha hatt betydning» for avgjørelsen. Ved brudd på det kontradiktoriske prinsipp skal det etter praksis svært lite til før det legges til grunn at feilen kan ha hatt betydning for avgjørelsen, jf. blant annet HR-2023-1622-U avsnitt 14 med videre henvisninger. Lagmannsrettens beslutning må etter dette oppheves.
- (19) A har påstått seg tilkjent sakskostnader for Høyesterett og lagmannsretten. Ettersom hun for Høyesterett ikke har vært representert ved prosessfullmektig, kan hun bare tilkjennes rimelig godtgjørelse for eget arbeid med saken «når det har vært særlig omfattende eller det ellers måtte ha vært utført av en prosessfullmektig eller annen fagkyndig hjelper», jf. tvisteloven § 20-5 første ledd tredje punktum. Utvalget finner at vilkåret ikke er oppfylt. A tilkjennes derfor bare erstatning for rettsgebyret for Høyesterett, som for denne anken utgjør 7 458 kroner.
- (20) Opphevelsen av lagmannsrettens beslutning omfatter også sakskostnadene for lagmannsretten. Spørsmålet om sakskostnadsansvaret for lagmannsretten vurderes på nytt der.
- (21) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

1. Lagmannsrettens beslutning oppheves.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler B og C – én for begge og begge for én – til A 7 458 – sjutusenfirehundreogfemtiåtte – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av kjennelsen.

Espen Bergh
(sign.)

Per Erik Bergsjø
(sign.)

Borgar Høgetveit Berg
(sign.)